

Šest evropskih mesecev za Slovenijo, šest slovenskih mesecev za Evropo

Na začetku januarja, ko je Slovenija po treh letih priprav z vso odgovornostjo prevzela krmilo Sveta EU, so bile časopisne strani polne pričakovanj, a tudi dvomov o zmožnostih slovenskega predsedstva. Kot prva med novimi državami članicami in prva slovanska država na čelu petstom milijonske množice smo bili deležni posebne pozornosti, hkrati pa tudi neprecenljive podpore in pomoči.

Šest mesecev pozneje lahko z veselijem potrdimo, da so bili začetni dvomi osem tisoč dogodkih izkazala kot ambiciozna, dinamična in kompetentna država z vizijo. Naše predsedovanje morda ni bilo tako glamurorno kot predsedovanja nekaterih večjih držav članic, vendar smo na vsebinski ravni naredili pomembne preboje. Dosegli smo dogovore, za katere si je zaman prizadevalo več prehodnih predsedstev. Med najbolj odmevnimi sta bila sporazuma o liberalizaciji energetskih trgov, ključnih za našo varno in trajnostno oskrbo z energijo, ter o evropskem sistemu satelitske navigacije Galileo, enem največjih projektov evropske industrije vse od Airbusovih začetkov v sedemdesetih letih. Vložili smo veliko napora v premagovanje razhajanj znotraj sedemindvajsetice pri oblikovanju pogajalskega mandata za začetek pogovorov z Rusko federacijo. Po skoraj dvehletnem zastoj nam je uspelo oblikovati soglasje, za katero želimo, da bi nas v realnem času pripeljalo do novega sporazuma med EU in Rusko federacijo. Dosegli pa smo tudi dogovore o vračanju nezakonitih priseljencev, delovnem času, delovnih pogojih začasnih delavcev, poštenih storitvah in standardih na področju odpadkov.

V okviru programa, ki smo si ga zadali s svojimi partnericami v triju, Nemčijo in Portugalsko, smo dosegli napredek na petih prioritetnih področjih EU:

- **Zagnali smo nov in ambiciozen cikel lizbonske strategije**, ki ima glavno zaslugo za to, da temelji evropskega gospodarstva, kljub nemirnom na svetovnih gospodarskih trgih, ostajajo trdni. Državljeni EU imamo od lizbonske strategije tudi najbolj neposredne koristi: nova delovna mesta, več priložnosti za izobrazevanje, boljše ponudbo na trgu, zdravo in trajnostno okolje. Ker se bomo v drugem ciklu strategije osredotočili na izvajanje reform, smo se voditelji držav članic marca dogovorili o številnih ukrepih. Uvedli smo t. i. peto svobodično – prost pretok znanja in talentov, ki ga bo v prihodnje olajšal v maju zagnani ljubljanski proces. Dogovorili smo se o pobudah za lažje delovanje in razvoj malih in srednjih podjetij, naših poglavitnih delodajalcev in motorjev razvoja. Povezali smo k okrepljenemu vlaganju v ljudi in k vzpostavitvi prožnega, a varnega trga dela. Tistemu, ki mu delovno mesto ne bo več zagotavljalo prihodnosti, bomo skušali omogočiti prekvalifikacijo za bolj perspektiven poklic.

- **Postavili smo se na čelo boja proti podnebnim spremembam**. Z marčevskim dogovorom o osnovnih načelih in časovnem okviru sprejemanja podnebno-energetške svežnja nismo poenotili le pogledov in pristopov znotraj EU, ampak postavili vzor tudi svojim svetovnim partnerjem. Podnebne spremembe so bile visoko na dnevnem redu na vseh naših srečanjih s tretjimi državami.

Uvedli smo t. i. peto svobodično – prost pretok znanja in talentov, ki ga bo v prihodnje olajšal v maju zagnani ljubljanski proces.

Naš skupni cilj je sklenitev globalnega sporazuma v Københavnu prihodnje leto. Le tako bomo lahko preprečili čezmerno segreje Zemlje, ki bi imelo nepopravljive posledice za naše zdravje, blaginjo, varnost in način življenja. Obstaja nevarnost, da se do leta 2100 morska gladina dvigne do šestdeset centimetrov, pri čemer vemo, da kar polovica svetovnega prebivalstva živi manj kot sto kilometrov od obale.

- **Veliko smo naredili tudi za svojo najbližjo sosesčino – Zahodni Balkan**. Končali smo mrežo stabilizacijsko-asociacijskih sporazumov z vsemi državami regije, s čimer je njihova pot v EU postala bolj oprijemljiva in predvidljiva. Uspešno smo začeli dialog o odpravi vizumov, vzpostavili celovit mehanizem financiranja regije in spodbudili vrsto drugih sektorskih pobud, od prometa prek raziskav do energije, za okrepitev medosebnih stikov v regiji in v njenih odnosih z EU. Socočili smo se tudi z vprašanjem Kosova, enim trenutno najbolj občutljivih izzivov EU. Kljub mnogim črnogledim napovedim smo dosegli enotnost EU pri ključnih vprašanjih in preprečili destabilizacijo regije.

- **S številnimi dogodki in pobudami smo okreplili medkulturni dialog**. Bez njega si ni mogoče predstavljati odgovora na največje varnostne grožnje sodobnega sveta. Če je bil uspeh prvih petdesetih let Evropske unije od-

visen od medkulturnega dialoga na celinski ravni, bo prihodnjih padeset let odvisnih od uspeha tega dialoga na svetovni ravni. Upoštevanje velja, da bo štirideset milijonov priseljencev, ki jih bo evropski trg delovne sile potreboval v prihodnjih štiridesetih letih, po ocenah večina muslimanskega izvora. Ali pa dejstvo, da je samo najbolj bistrih deset odstotkov Kitajcev in Indijcev toliko, kot je polovice prebivalstva EU. Bolj kot kadar koli doslej je potrebno, da v drugih kulturah, verskih in nazijskih skupnostih ne vidimo grožnje, ampak prilagoditost za sodelovanje. Leto 2008, evropsko leto medkulturnega dialoga, naj bo zato povod za dolgoročnejše medkulturno povezovanje, h kateremu Slovenija konkretno prispeva z ustanovitvijo evro-sredozemske univerze.

• Spodbujali smo ratifikacijski proces lizbonske pogodbe. Kljub temu da je ratifikacija izključna priložnost – in odgovornost – vsake države članice, smo si kot predsedstvo kar najbolj prizadevali, da se tozadnevne razprave potekale čim bolj gladko in konstruktivno. Več kot dve tretjini nas je pogodbo ratificiralo, veliko jih to načrtuje v prihodnjih mesecih. Zaradi negativnega izida irskega referendumu bo sicer potreben določen »ovinek« v razpravah, vendar smo se voditelji držav članic zavzeli za čimprejnejšo rešitev. Nov institucionalni temelj, ki bo razširil Evropi v času globalizacije omogočil učinkovito in demokratično delovanje, ostaja še naprej prva politična prioriteta EU.

Pomembni so tudi naši dosežki s področja zunanjih zadev. Največ pozornosti je bila deležna evropska sosed-ska politika, tako njena sredozemska kot vzhodna dimenzija. Vzpostavili smo koordinatno Barcelonskega procesa: Unije za Sredozemlje, ki jo bomo slovesno zagnali 13. julija. Na podlagi poljsko-švedskega predloga smo storili nove korake v smeri krepitve partnerstva z vzhodnimi soseda-mi ter njihove nadgradnje s posvem konkretnimi projekti sodelovanja. Dogovorili smo se tudi o povečanju donacij v okviru razvojnih ciljev tisočletja in poveali k učinkoviti zaščiti otrokovih pravic, le posebno v oboroženih spopadih.

Vendar uspeha predsedstva ne gre enačiti le z doseženimi cilji. Pogosto gre krepitve ali kazijo dogodki, ki jih ni

Predsedovanje Svetu EU je bilo v tem pogledu pomembna nalozba v prihodnost naše države. Z njim smo poglobili svoje poznavanje evropskih struktur in navezali pomembne stike v Bruslju in državah članicah, uveljavili pa smo se tudi v odnosih s svetovnimi partnerji.

mogoče predvideti in se nanje pripraviti. Tovrstnih »presenečenj« tudi med slovenskim predsedovanjem ni manjkalo. Prve mesecce so zaznamovali nemiri na finančnih trgih in nenaden poskok cen hrane in nafte, ki so dosegle najvišjo raven v zadnjih petdesetih letih. Sledili so nemiri v Tibetu, potes na Kitajskem in ciklon v Mjanmaru. Slovensko predsedstvo se je v vseh teh primerih odzvalo hitro in premišljeno ter poskrbelo za usklajen odgovor držav članic – pristop, ki je požel veliko odobravanja tako znotraj EU kot zunaj njenih meja.

Praznovali smo tudi veliko razveseljivih dogodkov: 10-letnico Evropske centralne banke, ki je potrdila uspeh monetarnega povezovanja in skupne evropske valute; 50-letnico evropskega parlamenta in evropskega ekonomsko-socialnega odbora, ki priča o razcvetu evropske demokracije; 60. obletnico haškega kongresa, ki je sodelovanje s civilno družbo za vselej postavil v osrčje evropskega projekta. Ob začetku leta smo v evroobmočju z veseljem pozdravili Malto in Cipr, pred nedavnim pa vanj povabili še Slovaško. Januarja smo slovesno odprli evropsko leto medkulturnega dialoga, marca z odpravo značilnih meja dokončno razširili schengensko območje, maja lansirali prvi evropski dan pomorstva, junija pa slovesno podpisali še ustanovno listino evro-sredozemske univerze.

Slovenke in Slovenci si svojega predsedovanja Svetu EU ne bomo zapom-

nili le po številnih pomembnih gostih, ampak tudi po konkretnih pridobitvah, ki bodo izboljšale naše vsakdanje življenje tudi po koncu predsedovanja. Na podlagi pete vsobložnice bodo lahko naši študenti, raziskovalci, znanstveniki in drugi talenti bolj svobodno krožili po EU, sodelovali pa bodo lahko tudi z na novo dogovorejnim evropskim inštitutom za inovacije in tehnologijo. Mala in srednja podjetja bodo lahko svoje raziskave in razvoj nadgradila s programom Eurostars. Direktiva o potrošniških kreditnih pogodbah bo povečala zaščito potrošnikov. Bolje bo poskrbljeno tudi za zaposlovanje mladih, za enakopravnost med spoloma in za družinam prijazne znanstvene kariere. Direktiva o kazenskopravem varstvu okolja in podnebno-energetski svezelj bosta dodatno zaščitila naš življenjski prostor. Naša obalna regija bo z vzpostavitvijo evro-sredozemske univerze postala novo sredozemsko izobraževalno središče.

Bolj ko smo Slovenci dejavni in prepoznavni na svetovnem odru, boljše rešitve, dogovore in koristi lahko zagotovimo tudi za nas same. Predsedovanje Svetu EU je bilo v tem pogledu pomembna nalozba v prihodnost naše države. Z njim smo poglobili svoje poznavanje evropskih struktur in navezali pomembne stike v Bruslju in državah članicah, uveljavili pa smo se tudi v odnosih s svetovnimi partnerji: Japonsko, Latinsko Ameriko in Karibi, ZDA in Rusko federacijo. Te izkušnje ne bodo koristile le več kot dva tisoč sodelavcem v državni upravi, neposredno vpetim v projekt predsedovanja, ampak tudi slovenskim gospodarstvenikom, raziskovalcem, študentom in vsem, ki si bodo v prihodnosti utirali pot v Evropo in širši svet.

Projekt vodenja EU je bil veliki preizkus zmogljivosti velikega dela slovenske države. Vsem, ki so ga pomagali prestati, se zahvaljujem za trud, iznajdljivost in dobo voljo. Naši partnerji v Bruslju in v državah članicah so z nami radi sodelovali. Gostje so se pri nas dobro počutili. Prejeli smo veliko iskrenih zahval. Ostaja občutek, da smo naredili vse, kar smo mogli. In se veliko, veliko naučili.

Janez Jansa

Predsednik Vlade Republike Slovenije in predsednik Evropskega sveta